

EL SERVEI DE MENJADOR, EL SERVEI D'ACOLLIDA, LES ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I LES ACTIVITATS EXTRAESCOLARS ALS CENTRES EDUCATIUS DE SEGON CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL, EDUCACIÓ PRIMÀRIA I EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DE VILAFRANCA DEL PENEDEÈS

El Consell Escolar Municipal va decidir crear una comissió que estudiés el recull de dades que, des del Servei d'Educació de l'Ajuntament, s'havia fet a partir de les informacions subministrades pels centres educatius.

A continuació us presentem una diagnosi a partir del recull i, al final del document, la mateixa comissió del CEM fa també alguns suggeriments d'actuació.

Per començar, caldria fer algunes consideracions generals relacionades amb la recollida de dades:

1. La sol·licitud d'informació es va centrar en recollir dades de les activitats, els horaris i els preus, però no en demanava el nombre d'usuaris. De totes maneres, disposem dels usuaris fixos dels menjadors perquè aquesta informació es va recollir des del Servei de Salut.
2. S'observa que la informació és més o menys difícil d'aconseguir en funció de molts factors: dificultats per ajuntar la informació en l'estructura organitzativa del mateix centre, susceptibilitat dels equips directius, capacitat de gestió de l'AMPA, etc.
3. S'ha aconseguit molt poca informació dels centres públics de secundària.
4. Internet és encara un recurs poc utilitzat a l'hora de facilitar la informació a les famílies.
5. En general podem dir que es disposa de molta informació del menjador i les quotes per l'hora complementària de les escoles concertades. Ja no és tan fàcil tenir la graella de les activitats extraescolars de cada centre amb els preus i els horaris corresponents. I el que resulta realment difícil és aconseguir la programació i els preus de les activitats complementàries.

EL SEVEI DE MENJADOR ESCOLAR

Definició. És un servei de caràcter opcional que tots els centres poden oferir sempre que garanteixin la idoneïtat de la prestació i, alhora, és un servei que l'administració ha de garantir amb caràcter preceptiu a l'alumnat que està obligat a desplaçar-se fora del seu propi municipi.

Observacions generals.

1. És un servei que a Vilafranca s'ofereix a tots els centres escolars sense excepció.
2. Es constata que hi ha diversos models de gestió dels menjadors escolars:
 - a. Públiques de primària: AMPA (5 centres) i Consell Comarcal (1 centre)
 - b. Instituts de secundària: AMPA (1 centre) i Consell Comarcal (2 centres)
 - c. Escoles concertades: equip directiu/fundació/titular del centre
2. També es constata que hi ha diversos models pel que fa a l'origen del menjar: càtering o cuina pròpia.
3. La graella de preus per a cada un dels centres pot ser de diversos tipus:
 - a. Preu únic per a tothom
 - b. Dos preus diferents en funció de si l'usuari és fix o eventual
 - c. Quatre preus diferents en funció de si l'usuari és soci de l'AMPA i fix, soci de l'AMPA i eventual, no soci de l'AMPA i fix, i no soci de l'AMPA i eventual.
4. Per a la majoria de centres el preu del menjador no depèn de si s'és soci de l'AMPA.

5. En un 50 % dels centres el preu del menjador és el mateix per a usuaris fixes i usuaris eventuais, i en l'altre 50 % dels centres és diferent.
6. Hi ha algun centre públic amb un preu de menjador per als usuaris eventuais que supera el màxim autoritzat per la Generalitat de 5,95 € per al curs 2007-2008 (cal recordar l'existència d'un preu màxim del servei de menjador per als centres públics però no per als concertats).
7. Pel que fa als centres privats concertats, tots superen els 5,95 € per als usuaris eventuais, i alguns també per als usuaris fixes.
8. El servei de menjador és preceptiu, i en conseqüència gratuït, per a aquells alumnes dels centres públics de secundària que han de desplaçar-se fora del seu propi municipi de residència
9. Hi ha un total d'uns 2.271 alumnes dels centres escolars de Vilafranca que mengen cada dia als menjadors escolars (fixes). Es constata que és un servei molt necessari.
10. Només hi ha dos centres que presentin un percentatge superior al 50 % del seu alumnat que es queda cada dia al menjador. Son un centre públic i un centre privat concertat, i són els que presenten uns preus de menjador més alts per a usuaris eventuais dins de cada un d'aquests dos grups.

EL SERVEI D'ACOLLIDA

Definició. És un servei dirigit als alumnes de primària, especialment els més petits. Serveix perquè l'alumnat pugui arribar a l'escola abans de l'horari lectiu o pugui allargar l'estada al centre quan s'ha acabat l'horari lectiu. Per tant, ajuda a fer compatibles els horaris laborals amb els escolars.

Observacions generals.

1. Aquesta activitat sol estar organitzada per l'AMPA en els centres públics i per la direcció en el cas de les escoles privades concertades.
2. El servei d'acollida presenta un diversitat de preus important segons els centres.
3. Aquest servei presenta una oferta molt variada. Es pot oferir al matí o a la tarda. Al matí, el servei pot ser d'1/2 hora o d'1 hora. A la tarda pot allargar-se fins a 2 hores. Quan és al matí sol anomenar-se servei d'acollida o servei de guarderia i, si és a la tarda, es parla de servei d'acollida, guarderia o ludoteca.
4. En tots els casos aquest temps es destina a esmorzar o berenar i a jugar sense activitats dirigides.

ACTIVITATS EXTRAESCOLARS

Definició. Les activitats extraescolars tenen com a finalitat la formació dels alumnes en aspectes socioeducatius i de lleure no relacionats amb l'activitat escolar i que poden ser contemplats en el projecte educatiu del centre. Tenen caràcter voluntari per als alumnes que s'hi acullen i es desenvolupen fora de l'horari lectiu però dins de l'horari escolar sempre que hagin estat incloses en la programació general del centre.

Observacions generals.

1. Les activitats extraescolars s'estan organitzant pràcticament en tots els centres escolars de Vilafranca des de les AMPAs. Pràcticament totes les activitats es realitzen al mateix centre.
2. Hi ha molta diversitat pel que fa a la oferta i als preus de les activitats extraescolars. És evident que no hi ha un plantejament global d'oferta

- educativa de tots els centres educatius pel que fa a aquest tipus d'activitats. Tampoc hi és pel que fa a la xarxa pública i a la concertada per separat.
3. Hi ha més oferta d'activitats extraescolars a primària que a secundària.
 4. La varietat de l'oferta i el nivell dels preus de les activitats no es pot relacionar d'una manera evident amb el fet que l'escola sigui pública o privada concertada. El mateix passa amb l'import de les quotes per ser soci de l'AMPA.
 5. Hi ha dos centres en què s'ofereix una vintena d'activitats extraescolars diferents per a aquest curs. En la resta de centres se n'ofereix una quantitat inferior a 10.
 6. La varietat de l'oferta i el nivell dels preus de les activitats tenen molt a veure amb factors com ara el nivell socioeconòmic general de les famílies d'un centre determinat, la capacitat de gestió de l'AMPA o la tradició en el sí del centre de determinades activitats. Podem suposar que en els centres on es donen aquestes circumstàncies, les famílies s'impliquen més en el funcionament de les AMPAs i com a consumidores dels seus serveis, i això genera més confiança i més demanda d'aquestes activitats, cosa que acaba incentivant l'oferta.
 7. Prenent com a referència els preus de les activitats extraescolars per a socis, trobem que la mitjana del preu/hora és de 3,43 €.
 8. Hi ha algunes activitats que s'ofereixen a la majoria de centres tant de primària com de secundària. El teatre i les activitats esportives són presents gairebé a totes els centres. Les activitats relacionades amb la dansa són força habituals. Les manualitats també són molt habituals en els cursos d'educació infantil i en els cursos inferiors d'educació primària. L'anglès i la música son presents en un 50 % dels centres aproximadament.
 9. És interessant conèixer l'oferta d'activitats extraescolars dels centres, però no tenim dades del número d'usuaris. Cal tenir en compte que una activitat pot semblar barata però resultar molt cara per a l'entitat organitzadora si compta amb poca inscripció. I a l'inrevés: una activitat aparentment cara pot resultar barata si té bona acceptació.
 10. Tampoc no tenim cap referència del preu/hora que s'està pagant a les persones que imparteixen les activitats extraescolars, ni si se'ls exigeix una titulació mínima.
 11. Hi ha una activitat esportiva que és conjunta a 4 centres de primària i que l'ofereix el Consell Esportiu de l'Alt Penedès dins del Pla de l'Esport de la Generalitat de Catalunya. En aquest cas el consell factura la mateixa quantitat per usuari i curs als centres, i les AMPAs decideixen cobrar a les famílies preus molt diversos. Aquesta activitat també s'ofereix als IES, però en aquest cas les activitats es fan a la zona esportiva i són gratuïtes.
 12. Hi ha algunes activitats extraescolars en què es cobra una quantitat en concepte de matrícula. Solen ser les activitats més cares i en les quals el pagament de l'activitat és mensual.
 13. Alguns centres disposen d'un servei gratuït de biblioteca a partir de les 5 de la tarda.
 14. Algunes AMPA organitza activitats que estan obertes a antics alumnes, pares i mares i, fins i tot, a qualsevol persona interessada que no tingui vinculació amb el centre.

LA SISENA HORA O HORA COMPLEMENTÀRIA DE L'ESCOLA CONCERTADA

Definició. La gestió de les activitats de la 6a hora correspon a la titularitat dels centres concertats i ha de comptar amb l'aprovació del consell escolar del centre. El finançament és a càrrec de les famílies i les quotes corresponents són autoritzades pel Departament d'Educació.

Observacions generals.

1. A Vilafranca ens trobem que tots els centres privats concertats tenen autoritzades quotes per a l'hora complementària per al segon cicle d'educació infantil i per a educació primària. Pel que fa a l'educació secundària, algun centre té autoritzada una quota per a tots els cursos, alguna altre només la té autoritzada per un curs, i d'altres simplement no la fan.
2. Els imports per a la sisena hora no sempre són els mateixos. A infantil i primària solen estar entre els 40 € i els 50 €. A secundària solen baixar als 25 €.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Definició. Són les activitats que, no figurant expressament incloses en els programes i plans oficials, tenen com a finalitat el perfeccionament i l'ampliació de la tasca educativa, cultural i social realitzada pel centre, de manera que es completa el procés de formació dels alumnes mitjançant el desenvolupament de determinats aspectes del projecte educatiu. Estan organitzades pels centres docents i poden ser dins l'horari lectiu (sortides al teatre, visites a exposicions, etc.) o fora d'aquest horari (colònies, excursions, etc.).

Observacions generals.

1. Ha estat difícil aconseguir les dades, i ens han arribat ordenades i agrupades per conceptes amb criteris molt diversos. En aquestes condicions, és molt difícil extreure'n conclusions.
2. Les activitats complementàries més habituals són l'assistència a espectacles, les excursions i sortides d'un dia i les colònies o sortides de dos o tres dies. A primària també és habitual l'activitat de piscina.
3. L'assistència a espectacles compta amb una oferta unificada en la qual intervé la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Vilafranca, que és d'abast comarcal i que es presenta al teatre municipal Cal Bolet. No és la única oferta en aquest camp, però és la més utilitzada.

Isabel García Sanz, Josep Enric Cantón Ortiz i Roderic Villalba Pérez, com a membres de la comissió del Consell Escolar Municipal de Vilafranca del Penedès que ha analitzat les dades relatives als serveis escolars dels centres educatius de la vila, volem manifestar el següent:

1. Constatem una manca d'homogeneïtat en la gran diversitat de criteris i models de gestió dels serveis i les activitats que s'analitzen. Ens trobem amb realitats molt diverses i això condiciona l'oferta.
2. Hi ha un problema de mètode a l'hora d'analitzar les dades com a conseqüència de l'opacitat per aconseguir-les en determinats casos.
3. Censurem la manca d'esperit de col·lectivitat a nivell general. No hi ha treball en xarxa. Calen mecanismes de participació i la voluntat de tot el món educatiu per avançar conjuntament en la mateixa direcció.
4. Demanem que aquest treball de recollida d'informació de les activitats complementàries i extraescolars, i dels serveis de menjador i acollida es faci cada curs a partir d'un model de document on hi figurin totes les dades sol·licitades. Considerem que l'ajuntament ha de recollir i conèixer aquesta informació, i l'ha de posar a disposició del Consell Escolar Municipal quan aquest ho consideri necessari.
5. Una de les principals preocupacions d'aquesta comissió és que alguns alumnes, per falta de recursos, es queden sense alguna de les activitats complementàries, que són les que es fan fora del centre en horari escolar.
6. Com ja s'ha dit més amunt, les activitats complementàries tenen com a finalitat el perfeccionament i l'ampliació de la tasca educativa, cultural i social realitzada pels centres. A l'hora es constata que, com que impliquen uns pagaments per part de les famílies, no tot l'alumnat hi té accés. Qui més necessita aquestes activitats, perquè no té cal altra possibilitat de complementar la tasca docent que té lloc en l'horari lectiu, és qui més dificultats té per participar-hi i per pagar-les. Per això creiem necessari que una de les actuacions prioritàries sigui aconseguir ajuts de l'administració per assegurar l'accés de tot l'alumnat a aquestes activitats.
7. Seria molt important que les activitats complementàries rebessin aquest suport sempre i quan compleixin tres requisits fonamentals: que tinguin un objectiu pedagògic clar, que comptin amb un percentatge de participació majoritari per part de l'alumnat i que siguin assequibles per a la gran majoria de les famílies.

Vilafranca del Penedès, juny de 2008